

DOI: 10.36719/2663-4619/60/42-45

Sevinc Fəxrəddin qızı Hüseynova
sevinc747@mail.ru
Azərbaycan Dillər Universiteti

BƏDƏN ÜZVLƏRİ İLƏ BAĞLI OLAN İDİOMLAR VƏ ONLARIN AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ QARŞILIĞI

Açar sözlər: idiomlar, həqiqi məna, məcazi məna, idiomatik ifadələr

Idioms related to the body parts and their equivalents in Azerbaijani Summary

This article deals with the everyday English idioms with Azerbaijani equivalents in use. However, mostly body idioms are mentioned in this article. The lexicology gives us significant information about idioms. What is an idiom? Why do you need to learn it? The answers to these questions can be found in this article. The idiom contains a special place in word combinations. English is rich with idioms and idiomatic expressions. Idioms can be found in all styles: writing, speaking, fiction, and so on. Even newspapers are rich with idiomatic expressions. The words that make up the idioms lose their real meaning, thus creating a new meaning in the combination. Most words that make up the idioms are of a literal meaning. In the modern English, metaphorical meanings of the words are used more than their true meanings. Idioms are used in almost all styles of literary language. These issues are covered in this article. This topic is distinguished by its actuality. Recently this topic is becoming more actual.

Key words: *idioms, true meaning, metaphorical meaning, idiomatic expressions*

Yalnız müəyyən bir dilə xas olan və mənası tərkib hissələrini təşkil edən sözlərin ayrı-ayrılıqda götürülən mənası ilə düz gəlməyən, parçalanmayan söz birləşməsi; ifadə, ibarə, təbir və s. idiom deyilir. Məs.: baş sındırmaq, gözü doymamaq, gözünün odunu almaq.

Hər bir dil üçün əsas material sözdür və dil öyrənmək istəyən hər kəs gündəlik olaraq yeni söz və söz birləşmələri öyrənir. Həmin söz birləşmələrinin tərkibində idiomlar xüsusi yer tutur. İngilis dili idiom və idiomatik birləşmələrlə zəngin bir dildir. İdiomlara bütün üslublarda rast gəlmək mümkündür: yazıda, danışqda, bədii ədəbiyyatda və s. Hətta qəzetlər belə idiomatik ifadələrlə zəngindir.

İdiomları təşkil edən sözlər bir yerdə öz əvvəlki mənalərini itirir və birləşmə tərkibində yeni məna çalarlığı yaradır. Məsələn:

I could **eat a horse**. Dəhşətli dərəcədə acam. *məc**. Acından ölürəm. (Acından bir qoyun da yeyə bilərəm).

İdiomları mənalərinə görə bir neçə qrupa bölmək olar: reng bildirən idiomlar, geyimlə bağlı olan, bədən üzvləri ilə bağlı olan, heyvan adları ilə bağlı olan və s. idiomlar.

Bu məqalədə bədən üzvləri ilə bağlı olan idiomlardan bəhs edilmişdir.

be on your last legs *final stages of physical weakness before dying; the final stage of a journey* **son günlərini yaşamaq, axır günləri olmaq; yararsız olmaq; səyahətin son mərhələsi**

I love my old car, but I'm having more and more problems with it. I think it's **on its last legs**.

come to a head *if you bring a situation to a head or if a situation comes to a head, you are forced to deal with it quickly because it suddenly becomes very bad* **vəziyyətin/münasibətin son həddə çatması; ağ etmək; kəlləçarxa çıxmaq** My boy friend and I have always argued quite a lot, but the situation **came to a head** last week. He accused me of lying. **face the fact** *to accept that a difficult situation exists, although you would prefer not to* **reallıqla barışmaq; həqiqətlə üzləşmək, həqiqəti qəbul etmək** I'm sorry, but we have to **face the fact** that we're not getting on. **talk behind sb's back** *when one is absent; without one's knowledge or consent; in a dishonest way; secretly; sneakily* **bir kəsin arxasınca danışmaq; qeybət etmək** I can't trust you any more. You've been **talking about me behind my back**.

Have an old hand *an experienced and highly skilled expert at some particular job* **bir işdə böyük təcrübəsi olan adam; məc. qoca qurd** He is an excellent chairman. He's **an old hand** at controlling difficult people.

Have/put a brave face to pretend that you feel confident and happy when you don't **dözümlü/mətanətli/iradəli olmaq; çətinliyə sinə gərmək** I know Jane is in a lot of pain, but she **puts a brave face** on it.
Though he **put a brave face** on it, Julia felt that he was deeply mortified [31, p.45].

Have a good head to have a special talent in a certain area

hər hansı bir işdə bacarıqlı/qabiliyyətli olmaq

Ask Marianne to help you. She's **got a good head**.

She **has a good sound head** and her advice is always worth taking [33, p.99].

dip your toe in/ into the water (informal) to start doing sth very carefully to see if it will be successful or not

hər hansı bir işi ehtiyatla görmək; ehtiyatı əldən verməyərək işə başlamaq; ilk addımlarını atmaq

It's the first time I've driven a car. I'm **dipping my toe in the water**. And I'm anxious.

get on sb's nerves

(informal) to annoy sb

bir kəsin əsəbləri ilə oynamaq; kimisə hirsəndirmək

Stop it! You are **getting on my nerves**.

to be nosey

(slang) too interested in things that don't concern you, especially other people's affairs

hər işlə maraqlanmaq; burnunu hər yerə soxmaq

- Who was that man I saw you with last night?

- Don't **be so nosey**! It's none of your business.

to shoulder

to accept the responsibility for sth

məsuliyyəti üzərinə/boynuna götürmək, məc. çiyində ağır yük daşımaq

- She's not her usual self at the moment. Is there something wrong?

- I think it's pressure of work. She has **to shoulder** a lot of responsibility.

get sth off your chest

to talk about sth that has been worrying you for a long time so that you feel anxious

dərdini bölüşmək, ürəyini boşaltmaq; yüngülləşmək

Talk about it! It might help to **get it off your chest**.

put your foot in sth

to speak carelessly and rudely; hurt one's feelings without intending to

ehtiyatsızlıq etmək; səhv etmək; məc. yaraya duz səpmək; yaramı qanatmaq

- Did you know that Alan and Moira have stopped seeing each other?

- Yes, I do now, but I **put my foot in it** yesterday when I asked when they were getting married.

shoot your mouth off (about sth)

(informal) to give opinions without knowing all the facts; talk as if you know everything

ağız dolusu danışmaq; özünü öymək, tərifləmək; özünü hər şeyi bilən kimi göstərmək

Jim doesn't play tennis very much, but he's always **shooting off his mouth about** how good he is.

jump down sb's throat

(informal) to suddenly become very angry at someone; scold severely or angrily

qəfildən kiməsə hirsənmək, danlamaq, acıqlanmaq; bir kəsi dəng etmək

- Don't be late. You are to be here at 2:30.

- I know dad. You don't have to **jump down my throat**! I don't intend to be late.

My mother **jumped down my brother's throat** when she found out that he got a bad mark.

pull sb's legs

fool someone

bir kəsə məzələnmək; kimisə axmaq/ gülünc vəziyyətə salmaq, ələ salmaq

- I was invited to take part in this performance.
- Oh, really? Come on, you're **pulling my leg!**
- No, honestly. Do you really think that I'm trying to fool you with a ridiculous story?
- Well, you've told me foolish stories before.
- Of course he **was** skillfully **pulling their legs**: the dirty dog [33, p.213].

shake a leg (*old-fashioned, informal*) *to hurry*

cəld olmaq; tələsmək

Hey, you always take such a long time to finish your make-up. Come on, **shake a leg!**

be all (fingers and) thumbs *awkward, especially with your hands; clumsy*

biçimsiz, yöndəmsiz, naqolay olmaq; əlləri əsmək

- Hey, Bea. Can you help me out? I don't seem to be able to button up the back of my dress.
- Sure. Let us see if I can do it for you.
- I guess I'm **all thumbs** because I'm so nervous. I'm already late for my date. Well, I suppose that being so nervous would make you clumsy and awkward.
- She was unreal, like a picture, and yet had an elegance which made Kitty feel **all thumbs** [33, p.166].

get off sb's back

(informal) to stop criticizing or nagging someone

bir kəsi tənqid etməkdən/ dəng etməkdən/zəhləsini tökməkdən əl çəkmək

- Come on, let's go out and do something.
- Sorry, I'm right in the middle of studying for a physics exam.
- You've been studying for a long time. Take a break: Come on! Let's go! Forget studying for a while!
- Look! **Get off my back!** I can't go anywhere!
- Get off my back! Açı başımdan! Əl çək!**

be all ears

(informal) to be waiting with interest to hear what sb has to say; very eager to hear; very attentive

dıqqətlə qulaq asmaq; çox maraqlandığı bir məsələni eşitməyə tələsmək; qulağı bir kəsə olmaq

Go on! Tell me the gossip. What has happened between them. I'm **all ears!**

hear sth by word of mouth

by being told directly

öz qulağı ilə eşitmək

I **heard** about their wedding **by word of mouth**. Everyone said it was good.

poke/stick your nose into sth

(informal) to try to become involved in sth that doesn't concern you

başqasının işinə qarışmaq, müdaxilə etmək; burnunu hər yərə soxmaq

Stop **poking/sticking your nose into** other people's business!

turn your nose up at sth

(informal) to refuse sth, especially because you don't think that it is good enough for you

köməkdən imtina etmək; özünü yekəxana aparmaq; hər şeyi özünə yaraşdırmamaq; məc.

burnunu dik tutmaq

You shouldn't **turn your nose up** at 300 pounds a week. It's better than nothing.

in the teeth

despite

baxmayaraq, əksinə, ziddinə

He achieved it **in the teeth** of serious opposition.

by the skin of your teeth

to escape a disaster

qəzadan güclə can qurtarmaq; möcüzə nəticəsində sağ qalmaq

He escaped disaster **by the skin of his teeth**.

lying through your teeth

to tell a deliberate lie

bilərəkdən yalan danışmaq; gözünün içinə kimi yalan danışmaq

I think he is **lying through his teeth**. I've never said any such thing!

Ədəbiyyat

1. Bayramov H.A. Azərbaycan dilinin frazeologiyasının əsasları. Bakı, 1978.
2. Cahangirov F.F. İngilis dilindən leksik çalışmalar toplusu. Bakı, Nurlan, 2003.
3. Hacıyev E.İ. Müasir İngilis və Azərbaycan dillərində köməkçi nitq hissələrinin funksional-semantik xüsusiyyətləri. Bakı, Mütərcim, 2006.
4. Hacıyeva Ə.H. İngilis və Azərbaycan dillərində somatik frazeologizmlərin struktur-semantik xüsusiyyətləri. Bakı, Nurlan, 2004.
5. Qurbanov A. Müasir Azərbaycan dilinin frazeologiyası. Bakı, 1963.
6. Musayev O.İ. İngiliscə-Azərbaycanca lüğət. Bakı, "Qismət", 2003.
7. Vahabova İ.Ə. Müasir Azərbaycan və ingilis dillərində idiomlar və onların bəzi üslubi imkanları. Humanitar Elmlərin öyrənilməsinin aktual problemləri. Bakı, 2000.
8. Adam Makkai, M.T. Boatner, J.E. Gates. A Dictionary of American Idioms, 2004.
9. Collins V.H. A book of English Idioms. London, L. 1960.
10. Harry Collins. 101 American-English Idioms. USA, 1994.
11. Hornby A.S. Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English, 2005.
12. Maugham W.S. The Painted Veil.
13. Винарева Л.А., Янсон В.В. Английские идиомы. Москва, 2005.
14. Кунин А.В. Англо-русский фразеологический словарь. Москва, 1967.

Rəyçi: dos. S.Tağıyeva

Göndərilib: 12.11.2020

Qəbul edilib: 13.11.2020